

l'ullal 38

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2023

editorial**participació de l'escola**

Erasmus+: El experimento que no salió bien.

Teresa Miñana Guerola

Mi experiencia en la Comunidad Valenciana

Helen Mary Whitehead.

«Big Eyes».

Soraya Gil Moya

Una hermana más bonita que un sol.

Susana Escobar

Mi vida en la Comunidad Valenciana.

Faith Joseph

Una historia de superación personal. Nick.

Toni Borja

Querido cáncer.

Noelia Ortega

Cosas que pasaban antes pero ahora mucho más

M. Dolores Martí Reig

Tothom és mestre de la seua vida.

I. Molina

La felicitat.

Andrea Gómez

Poemes

Miguel Navalón

Noelia Ortega

Nieves Talens

Joan Úbeda Climent

Poesia en GES 2.

Grup GES 2 matí

La astucia del zorro.

Antonio Rico Calero

Un invierno de mi vida.

Mª Carmen Llorens

Revolució Industrial 4.0.

Àlex Briz

L'escola d'abans i d'ara.

Sandra Segura López

La lluvia.

Delmi Marzal Bolinches

El Desert de les Palmes.

Sylvia Llobell Muñoz

Restauració.

Tamara Fuentes Luján

Pastar Fang.

Toni Grau Mompó

Dedicatòria.

Els companys, companyes i

Mar del Taller de Dibuix i

Pintura del CPFFPA.

escola oberta

Freire i la ciutadania.

Reflexions sobre l'educació

popular.

Jorge Osorio Vargas

fotografies i dibuixos**taller de premsa**

Coordinació: Manuela Fuentes, Isabel Aparicio i Lorena Ordiñana.

Consell de Redacció: Manuela Fuentes, Isabel Aparicio, Lorena Ordiñana, Neus Benito, Tere Vila, Encarna Such, Victoria Vercher, M. Nieves Roselló, Vicente Penalba i Mari Nieves Sanchis Llopis.

Traducció i correcció: Manuela Fuentes, Lorena Ordiñana, Isabel Aparicio i Neus Benito.

Coberta: Sandra Tormo (fotografia)

Contracoberta: Vicente Benavent (fotografia)

Fotografies: Taller de premsa; Rafa Aguado, Sandra Tormo i Vicente Benavent

Dibuixos: Taller de dibuix; Ainhoa Morant Molina, Antonio Benito Miñana, Paco Candelas, Antonio Sancho Cháfer, Paqui Moya Navarro, Javi Juan Belda, Neus Soler Sánchez, Lola Bononad Grau, Inmaculada Sirera Tomás, Fernando J. Ciscar Morant, Apolonio Romero Valerio, Carmen Roca Fernández, Neus Soler Sánchez i Pipe,

editorial

Sense adonar-nos-en ja estem finalitzant un altre curs, al llarg del qual hem fet moltes tasques però també ens hem deixat moltes per fer. I és que tot avança a un ritme tan frenètic que sembla que mai arribem a tot allò que ens proposem fer.

Tenim moltes il·lusions i desitjos per complir, i un projecte que dona continuïtat a l'anterior i que molt poc a poc va agafant forma. Malgrat algunes dificultats sobrevingudes a les que estem fent front, entre totes i tots aconseguirem que aquest projecte siga possible.

Busquem sempre desenvolupar una vessant d'educació permanent-educació popular, així que l'escola d'adults i la seua Associació de Persones Adultes (APAP) continua amb les portes obertes. Apostant com sempre per iniciatives educatives on podem con- viure

interconnectats i interrelacionant-nos, per una educació més participativa, democràtica, igualitària i inclusiva, per una ciutadania activa i real.

Usant com a ferramenta principal el diàleg i l'empatia, que ens permeten unir totes les forces per a establir bases comunes que ens porten a un mateix fi: una societat plural, popular, formada per ciutadanes i ciutadans lliures capaços de decidir al voltant de la seua vida.

L'Ullal és l'exemple de la implicació i la participació activa i continua de tota la nostra societat educativa. Amb paraules i imatges, elles i ells s'apropen a nosaltres compartint un trosset del seu sentir i el seu fer. I nosaltres agraïm de tot cor, tan bell regal que ens fan.

Erasmus+: El experimento que no salió bien.

Teresa Miñana Guerola

De mi experiencia como maestra en el programa Erasmus+ en un centro de Primaria, junto con los de otros países europeos, pude apreciar una gran diferencia en educación en general, pero en particular, en lo referente a igualdad de género.

En Finlandia, referente como uno de los mejores países en educación, tienen mejor asumida la igualdad de género. En uno de los centros que estuvimos, además de aulas por nivel, gimnasio, etc., hay un aula para Costura y Confección y otra más grande para Bricolaje. En la de costura, todos los alumnos y todas las alumnas aprenden a coser con distintos tipos de punto y a tricotar, también con máquinas de coser. En el aula de bricolaje, los niños y las niñas aprenden a diseñar, cortar, serrar, lijar y pintar madera para hacer perchas, estanterías, taburetes, etc.

La experiencia para mí fue enriquecedora, por lo que decidí mostrarla en mi colegio. En mi clase de 1º de Primaria les pasé las fotos en la pantalla, y al ver a un niño usando una máquina de coser soltaron una carcajada casi con unanimidad. Me sorprendió que siendo tan pequeños y pequeñas ya tenían asumido que eso era “de chicas”.

Al año siguiente, estuve en 6º curso y decidí llevar a cabo un experimento. Teníamos dos aulas de 6º, A y B, y para trabajar la igualdad, el aula A haría la tarea de bricolaje, y la B (la mía), la de costura. Pues bien, en la A trajeron la madera ya cortada, pintada y con clavos desde casa hecho ya porque allí no teníamos aula de bricolaje, y sólo tenían que pasar hilos de colores para crear figuras y dibujos. Lo hicieron muy bien. Por otro lado, en la B tenían que hacer su nombre o sus iniciales con punto de cruz con la tela, los hilos... siguiendo una muestra en papel. El resultado en las chicas fue bueno, pero en los chicos, sólo uno de ocho chicos terminó el trabajo con buen resultado. Los otros decían que se sentían ridículos, no tenían paciencia y resoplaban continuamente.

El resto del colegio se limitaron a hacer carteles, fotos, collages y todo tipo de manualidades con el propósito de conseguir el trabajo más bonito para colgarlo en los pasillos y en las aulas. Eso está muy bien, si va acompañado con acciones reales, pero si sólo lo utilizamos como decoración y no

para ponerlo en práctica, no sirve de nada. Diariamente vemos imágenes, anuncios, pósteres, películas, etc. donde apelamos a un trato igualitario sin distinción de sexos, pero a la hora de ponerlo en práctica la cosa cambia.

Las administraciones educativas deberían implantar medidas y recursos para potenciar la igualdad de género en edades tempranas, para que no existieran tareas de chicos o de chicas y que todas fuesen algo habitual en la vida diaria. Pero no sólo concierne a la escuela sino a toda la sociedad. Tenemos ese gran reto, que aunque hemos avanzado bastante, aún queda mucho por hacer. Nada tiene que ver con la feminidad o la masculinidad, sino en que las decisiones y acciones que llevemos a cabo no se clasifiquen ni “de chica” ni de “chico”, sino de persona.

Finlandia

España

Mi experiencia en la Comunidad Valenciana

Helen Mary Whitehead.

Mi marido y yo hemos vivido aquí, en la Comunidad Valenciana, casi veinte años. Pensábamos que hacía sol en España todo el año. ¡Mi primera sorpresa fue que hacía frío en invierno! Nuestra casa no era adecuada para las bajas temperaturas.

Nuestros vecinos eran muy amistosos. Ellos organizaron una fiesta de bienvenida para nosotros. Las mujeres prepararon platos de comida, los hombres cogieron plantas de sus jardines para trasplantarlas a los nuestros y los niños hicieron una pancarta.

Personalmente, me encanta la gastronomía valenciana porque me gusta la comida fresca y de temporada. Descubrí frutas que nunca antes había probado como los nísperos y las chirimoyas. Mi pueblo es famoso por el pan-quemado, otra cosa que me gusta. A veces, también me mimo con una taza de chocolate y buñuelos ¡Mmmm!

Hasta que viví aquí, no me di cuenta de que había varios idiomas en España. Había mucha gente discutiendo sobre si el idioma de Valencia era el catalán.

¡El clima es fantástico! Hace mucho sol ¡Ahora me doy cuenta de la importancia de la sombra y de las persianas!

Al principio, los domingos eran muy raros para mí. En Inglaterra, estamos acostumbrados a las tiendas abiertas todos los domingos. Pero ahora, prefiero que las tiendas estén cerradas y que las familias puedan pasar tiempo juntas.

Yo no sabía nada de la fiesta de “Las Fallas”, pero ahora no puedo vivir sin las mascletás ¡Me encanta su ruido y ritmo!

Una fiesta que no disfruté fue “La Tomatina” en Buñol. Pensé que me iba a morir. Era demasiada gente en un lugar pequeño. Estos días la fiesta está más controlada. Los organizadores venden entradas para controlar el número de personas.

También me gusta la fiesta de San Juan, en junio, cuando hay hogueras en la playa.

Una experiencia negativa es la burocracia en España. Siempre necesito “otro papel” o “más fotocopias”. Pero esto no es nada. ¡La vida aquí es lo mejor! o “La millor!”

«Big Eyes». Soraya Gil Moya

«Big Eyes» és una pel·lícula del director Tim Burton (2014).

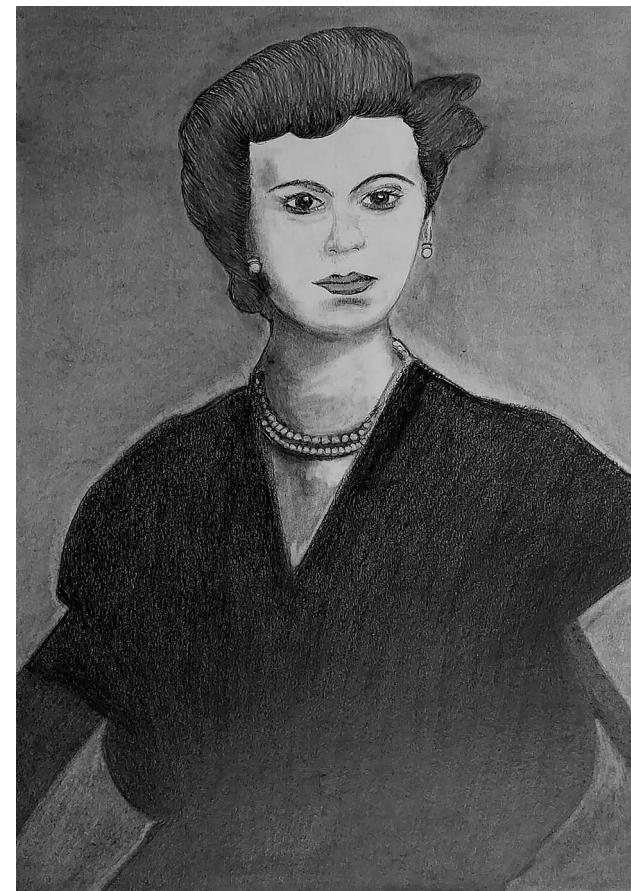
El dia 8 de març vaig vore una pel·lícula dels anys seixanta, amb la qual hem vaig sentir identificada, ja que jo vaig viure a l'ombra del meu marit durant 30 anys, amb manipulacions i mentides.

Quan ens envaeix la por som capaços de no veure la realitat, només mitjançant els ulls de la persona que ens manipula, fins al punt de perdre-ho tot a la vida, a més a més, al segle XXI encara estem com als anys seixanta tenint «por».

Lluite per totes les dones amb aquest xicotet testimoni i els envie l'alé, perquè podem empoderar-nos, i quan això succeeix el rei dels escacs cau derrotat.

Per acabar us he traduït uns versos del poema «Ya basta», «ja n'hi ha prou» de Delia Arjona.

«Dona'm la mà, tingues coratge, trobem un nou destí, on la felicitat siga ancoratge, i la llibertat siga el teu camí!»

Dibuix: Inmaculada Sirera Tomás

Una germana més bonica que un sol. Susana Escobar

Això que vaig a escriure és molt dolorós per a mi i per a la gent que passa pel camí de les drogues o té un familiar que ha passat o està passant-hi.

Tot comença amb una germana més bonica que un sol, parlàvem tots els dies del nostre futur, del cotxe que ens agradava, bé una germana normal, amb els seus alts i baixos d'adolescent, ja que la meua germana tenia dèssset anys i jo onze.

Però tot va començar quan es va juntar amb gent que no feia res bo, al seu voltant no hi havia bones companyies. La desobediència de l'arribada a casa de nit, dormir tot el matí, saltar-se les classes per anar-se'n per ahí, vindre a menjar i se n'anava un altra vegada fins a hores de la matinada. La relació en casa era de res a escassa i quan li preguntaves o li deies qual-sevol cosa la seua reacció era burleta, indiferent i a vegades potencialment agressiva. De les paraules a les accions en a soles unes setmanes, van donar la veu d'alarma a ma mare.

Eixe moment que li roba tots els diners de tot el mes i quan li va preguntar ma mare si els havia agafat, ella li va donar pallissa, no era ma mare l'única que rebria la ira de les drogues, i de no poder aconseguir-les començà a vendre totes les joies tant de ma mare, les meues, venia la roba, els mobles... Tot per aconseguir eixe moment en la seua habitació, amb la porta tancada i és quan se sentia un silenci, que feia por, però una por que debilitava per dins i trencava ossos, cors, de com hem pogut arribar sense adonar-nos-en fins a aquesta situació.

A vegades pense que si en eixe precís moment de la joventut eixe detonant ens haguérem adonat abans dels seus canvis tan sobtats d'actitud haguérem fet més que portar-la a la UCA.

Hui en dia va entrant i eixint de la droga i l'última vegada que la vaig veure anava vagant pel carrer sense rumb.

No volia ajuda, deia que era feliç i es trobava bé, després el seu company se la va emportar en un cotxe i no la vaig vore més.

Mi vida en la Comunidad Valenciana. Faith Joseph

Llevo dieciocho años en la Comunidad Valenciana. Vivo en una casa, en un pueblo. Me gusta mucho donde vivo porque está en el campo y me gusta la naturaleza.

Me gusta mucho el clima de Valencia porque hace muy buena temperatura y es adecuado para cuidar de un jardín.

También disfruto de su gastronomía por su gran variedad de comidas (pescados, arroces, verduras, etc.). Además me gusta mucho cocinar y sé preparar muchos platos típicos. ¡El arroz negro me sale riquísimo!

La gente valenciana es muy agradable y cariñosa. Mi marido es valenciano y mi familia política también.

En Valencia hay muchas fiestas. Prácticamente todo el año tenemos diferentes celebraciones (Fallas, Pascua, Moros y cristianos...).

Fotografia: Rafa Aguado

Fotografía: Vicente Benavent

Una historia de superación personal. Nick. Toni Borja

Hay personas que hacen cosas extraordinarias y a pesar de las dificultades logran superarse a sí mismos y dar ejemplo. Son personas como tú y como yo, que tienen una vida normal, pero a las que algún día les sucede algo que les cambia radicalmente y, en lugar de compadecerse, siguen adelante y nos dejan historias de vida para reflexionar sobre la superación personal.

Nick Vuijicic nació en Melbourne, Australia, en el año 1982 y debido a una enfermedad vino al mundo sin extremidades. A pesar de sus limitaciones, Nick ha logrado hacer paracaidismo, protagonizar cortometrajes, escribir un best-seller (NO LEGS, NO ARMS, NO WORRIES) jugar al fútbol y al golf, casarse y tener hijos. Nick es feliz, no piensa en lo que no tiene, sino que está agradecido por lo que sí tiene, por quién es y deja de lado sus miedos.

Lo que transmite Nick es que es necesario aceptar la vida tal y como viene, sabiendo que podemos conseguir lo que queramos con esfuerzo y perseverancia.

4 participació de l'escola

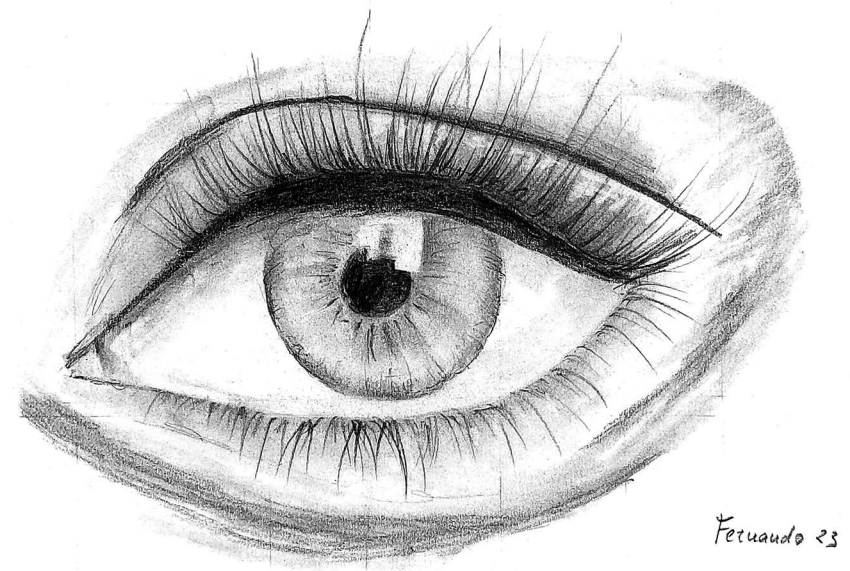
Querido cáncer. Noelia Ortega

Querido cáncer:

No te tengo miedo. Llegaste por sorpresa a una de las personas que más quiero. Ella era débil y tú la has hecho fuerte.

Cuando la miro a los ojos y te veo a ti, me das asco. Pero cuando estoy sola en casa, pienso que, esta vez, tú no vas a ganar la batalla.

¿Sabes por qué? Porque la ciencia evoluciona, porque hay muchos soldados, como yo llamo a los médicos, luchando contra ti y, hoy por hoy, ganan muchas batallas. Por eso te digo querido cáncer, que una vez ganaste pero esta vez ganaremos nosotras.

Dibuix: Fernando J. Ciscar Morant

Fotografia: Sandra Tormo

Cosas que pasaban antes pero ahora mucho más

M. Dolores Martí Reig

Me acuerdo de una niña de unos seis años que se vino a vivir a mi pueblo.

Una niña muy tímida y vergonzosa que le costaba socializar con los demás porque era nueva en el pueblo.

Su madre quería que se adaptara pronto y la mandaba a comprar a la tienda pero ella cuando llegaba allí no soltaba ni prenda.

Era tal la vergüenza que tenía, que muchas veces tenía que ir su hermano a por ella a la compra. En la escuela le pasaba algo parecido, porque cuando le preguntaban o le decían que leyerá, ella simplemente no hablaba o tartamudeaba.

Sus compañeros se burlaban de ella constantemente porque le costaba leer, entre otras cosas. Las burlas eran constantes en clase, en el patio y en la calle. Lo que le pasaba era que todo era nuevo para ella, pueblo nuevo, vecinos, compañeros, etc.

Le costó acostumbrarse pero lo consiguió sin ayuda, por ella misma. Lo que quiero decir con esto, es que sigue pasando ahora en la actualidad, pero mucho más fuerte que en aquel entonces. Antes se decía que eran cosas de niños, aunque no lo eran.

A esos niños hay que tenerles paciencia para que se puedan adaptar y ayudarles en la medida de lo posible, porque si fuéramos alguno de nosotros también nos gustaría que nos ayudaran.

Unos necesitan ayuda y apoyo para adaptarse y otros son más fuertes y menos tímidos y lo consiguen más rápido, pero siempre les quedará esa espinita en el recuerdo.

El «bulling» ha existido siempre, pero no como ahora, ahora es demasiado cruel. Debemos concienciar a nuestros hijos de que eso no está bien, y debemos echar una mano a los que lo necesitan.

«No bulling»

Dibuix: Apolonio Romero Valerio

Tothom és mestre de la seua vida. I. Molina

La vida és la nostra escola, des que naixem fins a la mort. Ja de xicotets agarrem uns costums, adquirim un caràcter, ens preparem per al món.

Et conte la meua pròpia experiència, que mai no pensava que em passaria. Jo, una persona amb uns estudis bàsics, un treball bo, una família, en resum ja no calia moure'm. Es pot dir que estic ben situada. Però per les voltes de la vida o pels capritxos de la vida, ací estic escrivint-te unes parauletes i fent el que sempre vaig dir que no faria mai, estudiar...

M'he proposat que l'edat no et frena per fer res i que tot és possible, doncs bé, el tema és que ho trobe tot molt canviat respecte a la meua època, no hi havia mòbils, ni internet, era tot enciclopèdies i per a qui no li agradava massa l'estudi, un poc avorrit.

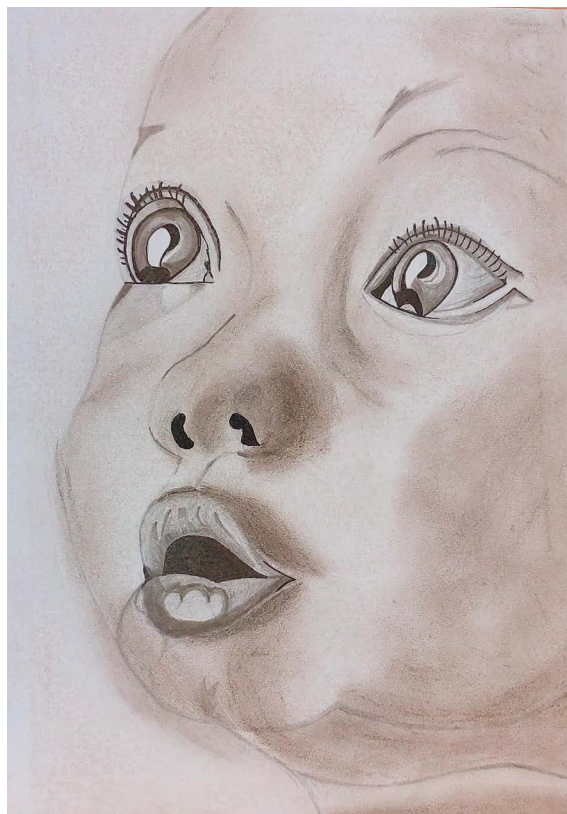
Ui! Ai! Ui! Qui t'ha vist i qui et veu.

Quants avanços miraculosos té internet, adeu a les enciclopèdies i a les motxilles tan pesades, ja que al mòbil ho podem trobar tot.

Després de 35 anys ací estic, estudiant, quina meravella!

La gent jove de hui no sap la sort que té, és molt còmode buscar tot el que necessites a l'hora que et va millor, correccions, preguntes, de tot.

No sé com acabaré, o si després continuaré, el que sí que et dic és que no et poses una barrera, posant una meta, mai és tard per a res.

Dibuix: Carmen Roca Fernández

La felicitat. Andrea Gómez

La felicitat és un dels sentiments més importants de l'ésser humà, cadascú la sent d'una manera diferent a l'altre. És un sentiment molt lligat a les vivències i a l'experiència personal.

Per a mi sentir-se feliç no depèn de grans coses, està en aquelles tan menudes que no les apreciem habitualment, com per exemple: l'abraçada de la persona que estimes després d'un dia dur de treball, gaudir d'un diumenge amb la família, veure als teus amics i amigues cada cap de setmana, l'oloreta de pebrella i timonet de la serra mentre passeges i prens el sol.

Ser feliç és la brúixola que ens guia per un camí més optimista i que ens ajuda a fer cara amb més positivisme, les adversitats i obstacles que ens van apareguent durant el trajecte de la vida.

Parlar de felicitat és parlar d'un àmbit molt subjectiu, però per a totes les persones d'aquest món, la felicitat és el motor que ens fa moure'ns, que t'envolta de sensacions i emocions diferents, de ganes de viure i compartir tot allò que tens i et passa amb la gent que més t'estimes.

La felicitat és una meta, l'objectiu, que tota persona desitja aconseguir.

Per a mi és un èxtasi necessari en les nostres vides.

Poemes.

Poema de amor corto

Te quiero sin medida,
te amo sin razón.
Eres lo más hermoso
que ha llegado a mi vida,
la dueña de mi corazón.
Te amo por tu forma de ser...
y por todo lo que significas para mí.
Cada día que pasa,
me siento más enamorado,
de tu mano cruzaría los siete mares.

Miguel Navalón

La esperanza

La esperanza es lo único que nos queda,
y lo único que más fácil se pierde.
Por eso nunca la puedes descuidar.
Las cosas van y vienen,
como las olas del mar.
Pero nunca se pierde por más alta que sea la ola.
Así es la esperanza,
el remedio de cada día,
es una nueva vida.

Noelia Ortega

Dibuix: Neus Soler Sánchez

Versos de amor

Sabe a silencio y a sueños,
con melodías de ternura
y tacto de deseo.
Sabes a mi mundo
a todo lo que anhelo,
sabes a amor, a mi amor.

Poesía

A veces, quién la tiene no la encuentra,
sin embargo, quién la pierde la busca.

Cuando estás triste, ellos te acompañan, te consuelan.
Cuando estás feliz, ellos comparten tus risas y alegrías
por ello...
¡Yo apuesto y brindo por ella!

A veces discutimos, ¡pero no importa!
Nadie es perfecto.
¡Vive tu vida!
pero no olvides que ellos siempre estarán a tu lado
y por ello...
¡Yo apuesto y brindo por ella!

«Mi familia»

Nieves Talens

Porque te fuiste

Me hundí en el mar,
mi ser se apoderó de mí,
sin oportunidad de escapar,
fuiste lo último que vi.

Sonreí al verte,
lloré al irte,
dime por qué te fuiste,
otra vez vuelvo a perderte.

Joan Úbeda Climent

Fotografia: Sandra Tormo

Poesia en GES 2. Grup GES 2 matí

Al llarg del mes de març, els alumnes del grup del matí del Graduat en Secundària 2 hem treballat el llibre de poemes El collar de la coloma, del poeta andalusí Ibn Hazm. L'obra fou presentada fa poques setmanes a Xàtiva ja que l'autor la va escriure en àrab cap al 1023 en aquesta mateixa ciutat.

El gènere líric és el més desconegut entre els estudiants. És per això que hem aprofitat el recurs per fer una primera aproximació a conceptes universals com són l'amor o l'amistat tractats des d'una perspectiva cultural tan diferent a la nostra i, a més, escrita en vers. Paral·lelament, hem triat voluntàriament les poesies que més ens cridaven l'atenció i les hem llegides en veu alta per a la resta de la classe.

Ens ha resultat una activitat diferent així com novedosa. Al remat, hem trobat a la plaça del Trinquet les imatges que veieu a la foto que, com nosaltres, recorden el llegat cultural i literari de l'època omeia en aquestes terres nostres.

La astucia del zorro. Antonio Rico Calero

Había una vez un terrateniente que tenía un esclavo fiel que era muy viejo para trabajar. Un día el esclavo le dijo:

Esclavo: -Tengo hambre... no me has dado de comer en dos días.

Amo: -¿Cómo esperas que te alimente si ya no trabajas?

Esclavo: -Tú sabes que estoy viejo y que he trabajado para ti durante muchos años.

Amo: -Lo sé... y te quiero... pero tienes que demostrarme que todavía eres fuerte.

Esclavo: -¿Cómo puedo demostrarte que todavía soy fuerte?

Amo: -Si me traes un lobo, te seguiré cuidando. Pero por ahora, vete de mi hacienda.

Esclavo: -¿Dónde voy a vivir?

Amo: -Ese es tu problema... ¡vete!

El esclavo abandonó la hacienda, y se fue al bosque.

Esclavo: -Oh, Estoy muy triste. ¿Qué voy a hacer? ¿Dónde voy a vivir? ¿Qué voy a comer?

Después vio a un zorro.

Zorro: -¿Qué te pasa? ¿Por qué estás tan triste? ¿Qué estás haciendo aquí solo?

Esclavo: -¡Oh, pobre de mí! La codicia y la lealtad no pueden vivir en la misma casa.

Zorro: -¿Qué quieres decir?

Esclavo: -He trabajado para mi amo por muchos años, y él se ha olvidado de todo el trabajo que hice.

Zorro: -¿Qué te hizo?

Esclavo: -Estoy viejo, y ya no puedo cargar peso ni arar bien, así que me dijo que ya no quiere darme de comer, y que abandonara la hacienda.

Zorro: -¿No te dio ninguna oportunidad?

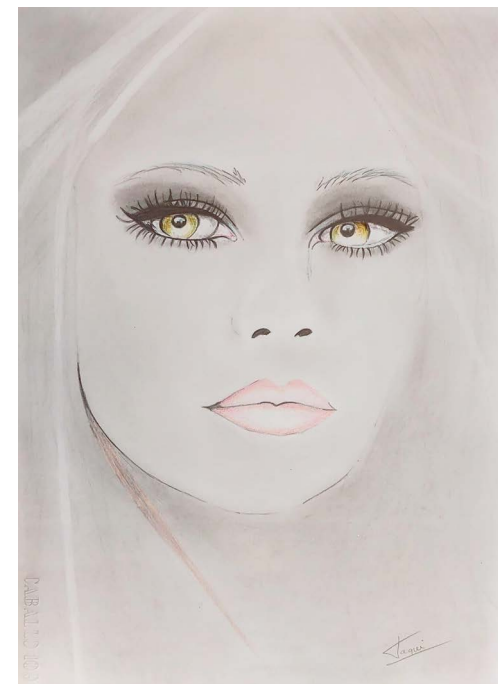
Esclavo: Bueno, me dijo que si era suficientemente fuerte como para traerle un lobo, que me podía quedar, pero él sabe bien que no puedo hacerlo.

03.1-23

Dibuix: Pipe

Un invierno de mi vida. Mª Carmen Llorens

Dibuix: Paqui Moya Navarro

Zorro: -¡Eso no es justo!... de todas maneras... yo te voy a ayudar.
Esclavo: -¿Cómo puedes ayudarme?
Zorro: -Tú solamente acuéstate en el piso, estírate como si estuvieras muerto, y no te muevas.
Esclavo: -Haré lo que me digas. No tengo nada que perder.
Zorro: -Bien, ahora espérate, voy a buscar al lobo.
Esclavo: -¿Estás seguro?
Zorro: -Sí, ahora regreso.
El zorro se fue a buscar al lobo, que se encontraba en una cueva no muy lejos de allí.
Zorro: -¡Lobo! ¡Lobo!
Lobo: -¿Qué quieres? ¿No ves que estoy durmiendo?
Zorro: -Tengo buenas noticias. ¡Encontré un hombre muerto. ¡Ven conmigo y podrás tener una rica comida!
Lobo: -¡Vamos!
El lobo se fue con el zorro, y cuando llegaron a donde estaba el esclavo, le dijo:
Zorro: -Después de todo, no es muy cómodo para ti... Tengo una idea... lo amarraré a tu cola, y entonces podrás arrastrarlo hasta tu cueva y allí comértelo con tranquilidad.
Lobo: -¡Es muy buena idea!
Entonces el lobo se tendió sobre el suelo para que el zorro pudiera amarrar el esclavo a su cola con una cuerda. Pero el zorro amarró las patas del lobo a la cuerda que llevaba el esclavo. Cuando terminó de amarrarlo, le dijo al esclavo:
Zorro: -¡Empuja, amigo mío, empuja!
Entonces el esclavo se levantó y se llevó al lobo.
Lobo: -¡Déjame ir! ¡Déjame ir!
Entonces el lobo empezó a rugir y aullar, y todos los pájaros del bosque volaren asustados, pero el esclavo lo arrastró por el bosque hasta llegar a la hacienda. Cuando el amo lo vio, se sorprendió.
Amo: -¡Oh!
Esclavo: -Te traje el lobo. ¿Ya estás satisfecho?
Amo: -¡Claro que lo estoy! Te quedarás aquí conmigo, y comerás la mejor comida que tengo.
El amo desamarró al lobo, que salió en carrera hacia el bosque, y el esclavo vivió feliz el resto de sus días, cuidado por su amo.
FIN

Yo me acuerdo hace muchos años que los inviernos eran muy largos o nos parecía que lo eran. Lo tristes que eran los días, siempre lloviendo.

Recuerdo cuando era pequeña que venían mis amiguitas de la calle a jugar a mi casa. A mi madre le gustaba que vinieran y nos entretenía mucho, además nos daba ideas para que jugáramos entretenidas.

Siempre teníamos “la llar” encendido y ella nos contaba cuentos, historias, le gustaba muchos leer y nos leía que parecía que estaba interpretando la obra.

También jugábamos a recortables, a vestir a las muñecas de papel (aún las tengo guardadas dentro de un libro) y no se las he dado ni a mis hijas, son un valioso tesoro para mí. Hoy las niñas y los niños no se entretienen con nada.

Cuando llovía mucho salía el barranco por delante de mi casa y en la plaza hacía unos hoyos grandes y las inmundicias bajaban de la montaña.

Cuando podíamos salir, íbamos a buscar clavos y trocitos de hierro que luego íbamos a casa de un trapero *El señor Pepe*, que vivía por allí, y se lo traíamos y nos daba 10 o 15 céntimos a cada una y nos poníamos muy contentas.

También recuerdo cuando al atardecer, le pedía a mi padre que nos hiciera “roses” (pompitas), y con una olla grande de barro nos las hacía y lo pasábamos muy bien.

Mi casa siempre estaba llena de amiguitas que venían a buscarme para jugar conmigo. Gracias a mi madre que tenía buen carácter y mucha paciencia con las niñas, y mis amiguitas la querían mucho... y yo más.

Freire i la ciutadania.

Reflexions sobre l'educació popular. Jorge Osorio Vargas

A les portes de commemorar els 100 anys del natalici de Paulo Freire un exercici d'estudi i reflexió del seu pensament sobre la política, la ciutadania-comunitat i l'educació és molt pertinent, sobretot en este temps de crisi planetària, que ens obliga a mirar els supòsits en què sosteníem la vida en comú, la convivència humana, la relació pedagògica entre generacions i la cura del planeta quan fórem impactats per la COVID 19.

Al capítol segon del seu llibre *Pedagogia de l'Esperança* Freire parla de la negació que sostenien certs sectors d'esquerra, durant els anys en què escrivia la *Pedagogia de l'Oprimit*, de les pluripossibilitats que tota acció política obri de cara al futur (impossible de predir, però sí de crear-ho per l'acció humana). Els qüestiona perquè sostenien una idea ultra optimista, d'extrem historicisme i de voluntarisme alliberador, creient que l'alliberament vindria sí o sí, creença ratificada per una certesa gairebé metafísica que la “nova societat” estava a l'abast de la mà per la irrefrenable acció de les avantguardes revolucionàries. Freire qüestionava el “fons epocal” d'estos grups i veia, en aquesta manera de pensar, un extrem dogmatisme i la negació de la seua posició que les transformacions socials només serien possibles a través de processos creatius, disputats, plurals, no bancaris políticament”, sense avantguardisme i “inèditament” “oberts a la història” (PE: p. 71)

Este és el tema que voldria desenvolupar en este article, escrit encara en un context d'alta incertesa i tensió existencial. Quin tipus d'educació volem: una que estiga definida per les actuals avantguardes tecnocràtiques que disciplina i ajusta violentament els límits de les possibilitats inèdites de la història o una educació “oberta a la història”?

A la mateixa *Pedagogia de l'Esperança* (PE: p. 110) considera com a clau per avançar en este segon sentit el reconeixement dels “sabers d'experiència viscuda”, i així ratifica la seua definició de pedagogia com un diàleg de sabers i experiències, situades en cultures, territoris, llengües, comunitats de vida i estètiques diverses i plurals, que habiten el món del poble. Donar la veu i el protagonisme als sabers del poble és el suport i l'horitzó d'una didàctica culturalment situada. Per això, l'educació –l'educació que sempre haurà de ser popular, ja que només així serà efectivament educa-

ció de i per a tothom– és primerament una creació cultural, el resultat de processos de creativitat cultural en què participen els que es convoquen a viure en con- ciutadania, és a dir, els disposats a ser participants actius d'una comunitat política (micro i macro) que no excloent o discriminant assumeix el projecte de crear sabers comuns. Esta ciutadania la podem anomenar ciutadania d'aprenentatges o ciutadania (comunitat) de sabers. En el llenguatge de Freire és una educació en què el món propi pot arribar a ser també el món de tots (PE: p. 111). Un univers vocabular comú és el suport d'una ciutadania d'aprenentatge.

Este és un projecte que habita una historicitat i no és possible desenvolupar-lo sense considerar la conflictivitat social i les lògiques asimètriques del poder. El futur no es pot assumir com una categoria abstracta sinó com a construcció política i cultural disputada i una recerca anticipatòria de formes que configuren noves maneres de viure i educar. Per a Freire condició per a tal experiència és la “presa de distància de si mateix”, una distància creativa de si mateix per saber com vivim com eduquem (PE: p. 125).

Freire escriu: “*No podem existir sense interrogar-nos sobre el demà, sobre el que vindrà, a favor de què, en contra de què, a favor de qui, en contra de qui vindrà; sense interrogar-nos sobre com fer concret “allò inèdit viable” que ens exigeix que lluitem per ell*” (PE: p. 125).

Condició de la bona educació, de l'educació lliure i alliberadora, exigeix una “intervenció de l'intel·lectual” dels que eduquen per fer de la clau de l'educació, és a dir, “llegir el món”, un procés continu d'ampliació dels límits, d'ampliació de les possibilitats, a través de la lectura de les paraules i la lectura del mateix, confirmarà el mateix Freire. Bella dialèctica planteja Freire: prenent distància ens aproximem (PE: p. 136). El missatge per als educadors és “no som tècnics” sinó hermeneutes, hàbils per crear condicions de diàlegs generatius és veritat, però estes condicions són “existencials” i no merament “tecnològiques”. El recurs dels qui eduquen sempre serà el cercle de conversa, cosa que ens remet d'alguna manera a la condició ancestral del cercle com a arquetip de l'aprenentatge. No en va podem reivindicar l'adjectiu de “circular” per a la ciutadania. Ciutadania circular.

L'educació alliberadora serà sempre experimentada amb intensitat, amb una tensió en doble direcció: cap al (món) interior i cap al (món) exterior.

A la dècada dels anys 60 del segle passat moviments socials, culturals, terapèutics, estètics i epistemològics van fer del volar, de l'alliberar-se, de congregar-se metàfores mobilitzadores d'una nova educació. Rogers a la cultura californiana i Freire a Amèrica Llatina són emblemes d'estos moviments. Mentrestant vam començar a anomenar-la “popular” doncs era per a tots, especialment els que se sentien poble, desproveïts, vulnerats, explotats, invisibilitzats i que pugnaven per presència, per reconeixement, per pertinença, per una Ciutadania circular.

D'este context explosiu de creativitat, de protagonisme comunitari en la resignificació de la Ciutadania com a reconeixement i poder autoconstituents es nodreix el cicle que anomenem modern de l'educació popular. La lectura del món com a condició de l'educació alliberadora va suscitar un gir epistemològic crucial amb la investigació acció participativa que va experimentar i sistematitzar Orlando Fals Borda, amb els moviments de recuperació de les memòries populars i dels sabers ancestrals i

camperols, amb la recuperació de la comunitat com a escenari educatiu, amb l'emergència de xarxes i comunitats d'aprenentatge. Es va configurar un camp –una ciutadania circular– d'educadors i educadores que va obrir rutes pedagògiques crítiques, va dotar el pensament feminista de rellevà-

Fotografia: Rafa Aguado

cia educativa, va fer de l'educació un veure-jutjar-actuar d'incidència planetària i ecològica, va nodrir el teixit social que va resistir les dictadures, va mobilitzar estudiants en grans campanyes alfabetitzadores i va resignificar el sentit de la transcendència en l'educació amb una ètica samaritana i hospitalària que va portar al martiri molts educadors i educadores. El teixit de les camperoles i el testimoni de les Domitila de tota Amèrica va

fer de l'ensenyar-aprendre un art, una ètica pedagògica i una estètica artesanal, desterrada pels reformismes tecnocràtics que han intentat urbanitzar l'educació camperola, blanquejar l'educació negra i indígena, fer dels i les mestres tècnics efectius, paramentant les didàctiques i negant la territorialitat (i el seu valor humà de la proximitat), les llengües diverses (i el seu valor identitari), els sabers vernacles (i el seu valor sapiencial) i amb això bandejant una ciutadania circular.

Referències bibliogràfiques

Freire, Paulo (2015). *Pedagogia de la Esperanza*, Buenos Aires, Ed. Siglo XXI

[Hi ha edició en català: *Pedagogia de l'esperança*. Publicacions de l'Institut Paulo Freire, Xàtiva, 2004)

Streck, Danilo et alter. (Organizadores) (2015). *Diccionario Paulo Freire*, Lima, VHS DVV, BMZ. CEAAL

Revolució Industrial 4.0. Àlex Briz

Des de l'última Revolució Industrial que va començar amb la màquina de vapor més o menys el 1769, la humanitat, ha creat contaminació, pol·lució... desforestant i destruint l'hàbitat de moltes espècies, produint residus que no es descomponen i contaminat l'oceà i un llarg etcètera, que no acabaria mai d'exemplificar i que ha portat al límit al nostre planeta.

És l'escalfament global, qui no ha escoltat parlar d'açò? Estius més llargs i calorosos, en conseqüència, més períodes de sequera, hiverns més curts, però més perillosos amb plogudes torrencials.

Ara que estem veient les orelles al llop, és quan comencem a manejar-nos amb presses i correrres per poder així, ralentitzar allò que ja totes i tots sabem: l'escalfament global.

Ara és hora d'una nova Revolució Industrial, també anomenada: REVOLUCIÓ INDUSTRIAL 4.0.

Un dels aspectes més importants, és l'ús de la connectivitat i els sistemes d'informació per millorar l'eficiència i la productivitat de les empreses. Un altre aspecte clau, és la intel·ligència artificial i la robòtica, les quals faran les tasques més eficients i reduiran costos.

Canviaran els sistemes de producció i l'ésser humà haurà d'adaptar-se a noves habilitats que aportaran les noves tecnologies. Aquests nous sistemes, intentaran contaminar menys, però potser les matèries primeres que caldrà utilitzar en aquesta nova revolució industrial, seran més difícils de trobar, costoses i escasses. Quasi totes estes matèries primeres estan en el que denominem els països rics "el tercer món", i ja sabeu que sol passar, entraran les gran potències econòmiques i intentaran fer-se amb tot. I esperem que no esdevinga cap guerra per poder fer-se amb el control total.

En resum, la Revolució Industrial 4.0 transformarà la indústria i canviarà la forma de fabricar, de treballar i de viure.

Dibuix: Lola Bonnad Grau

L'escola d'abans i d'ara. Sandra Segura López

Ja han passat uns anys des que vaig acabar l'escola, però encara recorde la seua olor tan especial. Tinc molt bons records de la "Pegaso", així es deia la meua escola.

Considere que vaig rebre molt bona formació i vaig tenir uns mestres excepcionals, els recorde a tots i a cadascú d'ells i d'elles.

Diuen que hi ha dos factors principals que han revolucionat la forma amb la qual tothom entenia com donar classe:

En primer lloc, la metodologia de l'aprenentatge i a continuació, l'ús i coneixement de les noves tecnologies.

Crec que a la meua escola, el canvi més potent ha sigut la introducció de les noves tecnologies, la qual cosa ha fet canviar la metodologia i l'ensenyament-aprenentatge d'alumnat i professorat.

No recorde als mestres com una figura autoritària, dialogaven amb nosaltres i sempre van promoure la participació activa en l'aula i la motivació.

Actualment, l'aprenentatge a les escoles es basa amb la pràctica, amb el fer i no tant amb la teoria, així que resulte més motivador aprendre i més participatiu.

Abans, eren els quaderns, les fitxes, els diccionaris, enciclopèdies, llapissers, gomes, bolígrafs de colors, ceres... les eines protagonistes de les nostres aules, feiem maquetes, experiments al laboratori, teníem l'esquelet humà i mapes de tot tipus penjats a les parets de l'aula...

Ara es té "l'aula virtual", tots els recursos a un clic, i una pissarra que ja no necessita un guix, ara és una pissarra digital. Si es vol investigar o fer algun treball, no cal anar a la biblioteca, al seu lloc es té *google* que dona respostes immediatament a qualsevol dubte.

Al cap i a la fi, l'escola de hui no te res a vore a la d'abans en este sentit, els canvis són evidents a causa dels avanços de la societat. Però seguix complint una funció importantíssima, la d'acollir, integrar, ajudar, acompanyar i formar persones.

La lluvia. Delmi Marzal Bolinches

A mí me gusta la lluvia, siempre me ha gustado. Pero, no esa lluvia torrencial que lleva a inundaciones y pérdidas de bienes y también tal vez de ilusiones. Me gusta la lluvia suave, la de los días de primavera, la lluvia de esos días en los que no había tanto asfalto y desde el balcón de casa, veías los árboles brillantes y la tierra olía a ese olor tan peculiar a tierra mojada que da gusto oler. Lluvia buena para el campo y las cosechas, que es como una bendición del cielo; y después al acabar de llover, ver salir el arco iris con sus colores tan bonitos... esta es la lluvia que a mí me gusta.

No digamos de la paz que se respira en abril, después de haber llovido, una lluvia como digo yo, de la buena, de la que se traga la tierra, la que es aprovechada al máximo y hace que las hierbas del campo huelan mejor, placer inigualable cuando paseas por un camino bordeado de naranjos y te penetra el perfume a azahar. Ojalá fuera siempre así y no existiera el lado malo de la lluvia. Pero sí que existe el lado malo, son las “Danas”, borrascas etc. Que destruyen a veces todo lo que encuentran a su paso y que tanto nos entristecen. Todo está provocado por la contaminación. Se vierten gases en grandísimas cantidades a la atmósfera, gases y contaminación que emiten los inventos y la forma de vida de los hombres, inventos que nos hacen bien y mal.

Pues esta lluvia ya no me gusta tanto ya que, en vez de paz y riqueza, provoca inquietud y enfermedad.

Dibuix: Lola Bononad Grau

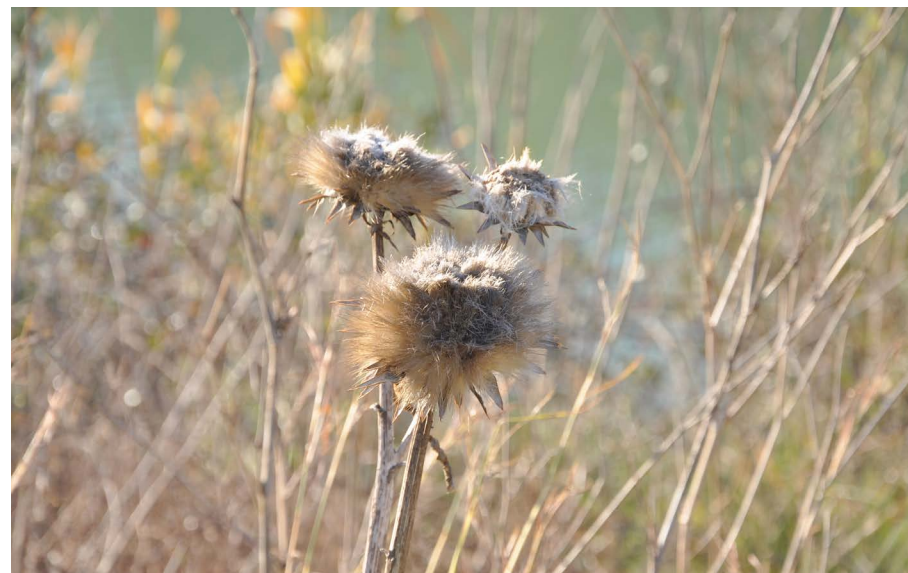
El Desert de les Palmes. Sylvia Llobell Muñoz

Hem escoltat moltes vegades que la natura es regenera per ella mateixa, açò està molt lluny de ser veritat.

Una vesprada després de dinar, a final del mes d'agost de 1985, estava jo llegint a la terrassa de casa ma mare, quan em vaig adonar d'una columna de fum negre. En un primer moment, vaig pensar en què hi havia un magatzem cremant-se, però no, la columna de fum esdevenia cada vegada més gran i fosca. Quan em vaig adonar que es tractava del terme de Benicàssim, és a dir El Desert de les Palmes.

El foc s'havia descontrolat, havíem tingut un estiu sec i càlid amb ràfegues de vent molt fortes. Però això no hi era tot, l'orografia del terme s'havia aliat amb la catàstrofe.

En aquells paratges feia temps que no passava el ramat, també els llauradors havien abandonat les terres en benefici de sector turístic. Encara que es controle i sufoque el foc, l'incendi ha ferit de mort el bosc i la terra ha perdut la seua fertilitat. És més, el cos vegetal que ha sobreviscut té a les flames no ho tindrà fàcil per a sobreviure, ja que el sol ha quedat molt afectat.

Fotografia: Vicente Benavent

Davant d'aquest esdeveniment serà necessari intervindre per a repoblar tot el que s'ha perdut, amb una mica de sort hi haurà certes espècies herbàcies que colonitzaran l'espai.

Per altra banda, el meu millor amic es va assabentar que hi havia un interès per posar en marxa un procés de recuperació al Desert de les Palmes i els dos vam acabar involucrats en el projecte.

Nosaltres vam proposar la reintroducció de plantes autòctones i vegetació resistent al foc i a les sequeres pròpies de la nostra latitud, a més a més, tant els polítics com els empresaris de la zona estigueren d'acord amb les nostres propostes.

El més complicat és dur a terme la pràctica de recuperació del sol, així com planificar les intervencions, per aquest motiu vam decidir contactar amb el delegat d'ICONA.

El més trist de tot és que la història es repeteix i set anys després d'aquella intervenció el meu germà va estar allí, sufocant altres flames.

Restauració. Tamara Fuentes Luján

Em dic Tamara i la meua afició és la restauració, t'ajude a trobar el lloc apropiat per a eixe moble que es mor en el traster i que no vols, també pot ser que no el vulgues tirar perquè forma part de la teua vida i el teu record familiar.

La restauració és la meua passió, el meu refugi on evadir-me i deixar la ment en blanc. Cal donar segones oportunitats i oferir una segona vida plena de colors, entapissats i llocs nous on brillar.

Què és la restauració de mobles?

La restauració consisteix en aplicar una sèrie de tècniques i eines mitjançant les quals es poden recuperar totes aquelles peces que ens agraden i s'han anat deteriorant pel pas del temps o simplement volem canviar la seua aparença.

Què necessitem per a poder tractar i restaurar la fusta?

1. Escatar la superfície. És el primer pas per a aprendre com restaurar fusta danyada i/o eliminar la pintura anterior.
2. Netejar el moble. Es pot utilitzar un drap net humit amb aigua per tota la superfície.
3. Eliminar les marques cremades del moble.

4. Utilitzar vinagre i aigua.
5. Hidratar el moble.
6. Pintar.

És fàcil que els mobles antics tinguen corcó, açò s'aprecia si hi ha foradets menuts causats per esta larva que es menja la fusta. Per a poder-ho tractar apliquem un producte específic de venda en ferreteries, és un líquid que s'insereix en la fusta amb l'ajuda d'una injecció. Cal tapar la peça que vulgues tractar en plàstic i deixar actuar el producte mínim 48 hores, a més a més, cal tornar a repetir el procés novament. Amb tot açò, haurem eliminat la larva i sols ens quedarà tapar els foradets amb una massilla per a fusta i triar el color més semblant.

Com llevar esgarrapades en la fusta?

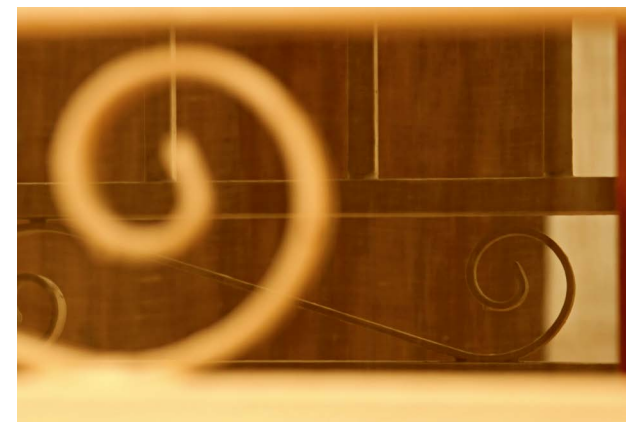
Utilitzar oli i pasta de dents de la següent manera:

1. Humiteja la pasta de dents amb una mica d'oli d'oliva, de gira-sol o un altre vegetal.
2. Frega la mescla en les ratlladures del moble.
3. Espera uns minuts per a que faça efecte.
4. Elimina les restes de pasta de dents i d'oli amb un drap humit i comprovaràs que les marques s'han dissimulat.

Tot seguit, ja tenim el moble preparat per a pintar. Hi diferents tipus de pintura que podem utilitzar com.

1. Al guix
2. A l'aigua
3. Esmaltada
4. Setinada
5. Tint a l'aigua

Per concloure, la restauració per a mi, és un lloc on somiar i fer els somnis realitat, així doncs la felicitat està en aquest trosset de temps.

Fotografia: Sandra Tormo

Pastar Fang. Toni Grau Mompó

Què sentim quan pastem fang?

- Ens allibera de l'estrès.
- El tacte suau és un plaer.
- Sentim efectes d'art-teràpia.
- Quan obrim el forn experimentem misteri i sorpresa.
- Fa goig sentir que som capaços de crear objectes personals i singulars.
- Compartim i experimentem noves tècniques.
- Estem a gust embrutant-nos.

Dedicatòria.

Els companys, companyes i Mar del Taller de Dibuix i Pintura del CPFPA.

Per continuar omplint de colors i bellesa tot allò que t'envolta. Les nostres pinzellades aniran al teu nom!

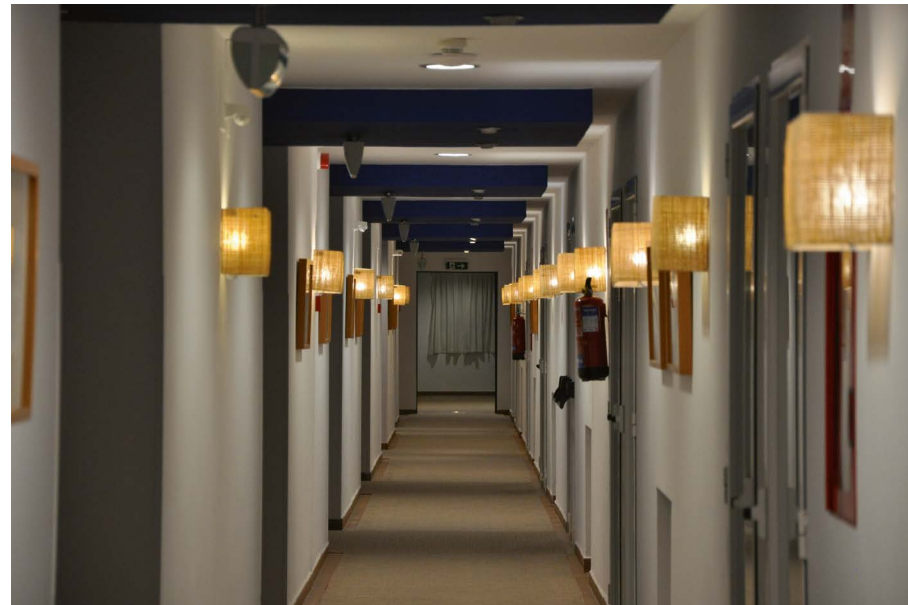
Amic, segueix desenvolupant la teva poètica personal, perquè en cada obra que has creat, has deixat una part de tu i en cadascun de nosaltres un record al nostre cor.

José Andrés, t'estimem molt!

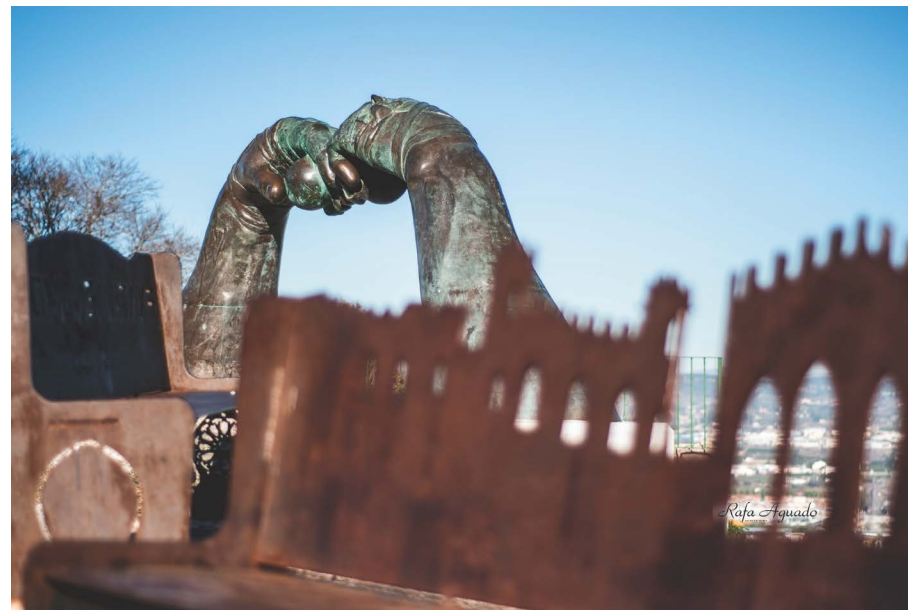

Fotografia: Sandra Tormo

Fotografia: Vicente Benavent

Fotografia: Rafa Aguado

Dibuix: Ainhoa Morant Molina

Dibuix: Antonio Benito Miñana

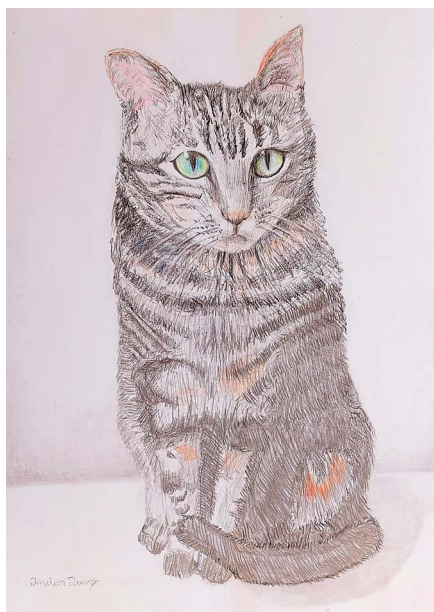
Dibuix: Paco Candelas

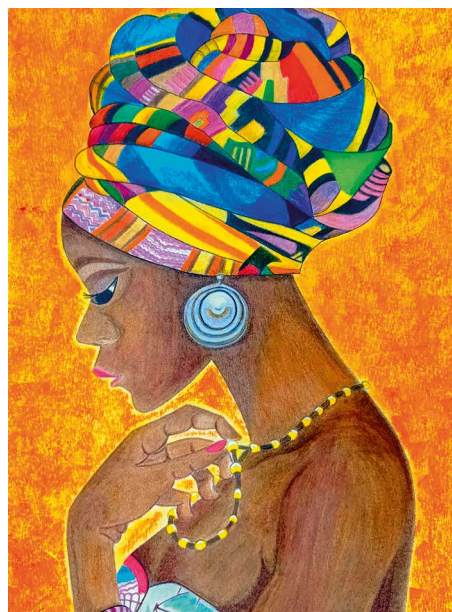
Dibuix: Antonio Sancho Cháfer

Dibuix: Paqui Moya Navarro

Dibuix: Javi Juan Belda

Dibuix: Neus Soler Sánchez

Dibuix: Lola Bononad Grau

l'ullal 38

tercera època

revista del cpfp
francesc bosch i morata
xàtiva
maig 2023